

नागपुष्पफला (ना^० + फल) f. *Benincasa cerifera* Savi. (कुष्माण्डी) RĪĀN. im ÇKDn.

नागपुष्पिका (नाग + पुष्प) f. *gelber Jasmin* (स्वर्णयूथी) RĪĀN. im ÇKDn.

नागपेय m. N. pr. eines Dichters Verz. d. Oxf. H. 124, a.

नागफल (1. नाग + फल) 1) m. *Trichosanthes dioeca* Roxb. RĪĀN. im ÇKDn. — 2) f. आ v. l. für नागवला und durch बिम्ब vom Schol. erklärt, VARĀH. BĀH. S. 56, 5.

नागबधू (1. नाग + बधू) f. *Elephantenweibchen* R. 2, 55, 28. 65, 24.

नागबन्धक (नाग + बन्ध) m. *Elephantenfänger* VJUTP. 96.

नागबन्धु (1. नाग 1, b + बन्धु) m. *Ficus religiosa* L. (अश्वत्थ) ÇABDĀK. im ÇKDn.

नागबल 1) m. (1. नाग + बल) Bein. Bhlmasena's (die Kraft eines Elephanten besitzend) TRĪK. 2, 8, 15. — 2) f. आ (1. नाग + बला) N. eines Strauchs, *Urtia lagopodioides* DC. AK. 2, 4, 4, 5. RATNAM. 23. Suçr. 1, 53, 11. 2, 158, 21. 207, 8. 450, 10. 481, 13. VARĀH. BĀH. S. 56, 5. Berichte d. k. s. Ges. d. Ww. 1860, S. 152. — 3) wohl n. eine best. grosse Zahl LALIT. 140.

नागबुद्ध (1. नाग + बुद्ध) oder नागबोधि (नाग + बोधि) m. N. pr. eines buddh. Lehrers WASSILJEV 202. 326. SCHIEFNER, Lebensb. 310 (80), 331 (101), N. 87.

नागबुद्धि (1. नाग + बु^०) m. N. pr. eines med. Autors Verz. d. B. H. No. 974.

नागबोध (1. नाग + बोध) m. N. pr. eines Autors Verz. d. B. H. No. 647.

नागबोधि s. u. नागबुद्ध.

नागभगिनी (1. नाग + भ^०) f. Bein. der Göttin Manasā BRAHMAVAIV. P. in Verz. d. Oxf. H. 24, b, Kap. 42. — Vgl. नागमातृ.

नागभिद्र (1. नाग + भिद्र) dadurch अम्बर erklärt TRĪK. 3, 3, 325. Nach WILS. v. l. für नागभृत्.

नागभूषण (1. नाग + भू^०) adj. mit Schlangen geschmückt, unter den Namen von Çiva Çiv. — Vgl. नागचूड.

नागभृत् (1. नाग + भृत्) m. *Amphisbāne* (उपुडु) TRĪK. 1, 2, 2.

नागभोग (1. नाग + भोग) m. eine Schlangenart: मकरैर्नागभोगेय विगाढा: (जलराशयः) R. 5, 74, 31.

नागमण्डलिक (नाग + मण्डल) m. *Schlangenhalter* VJUTP. 96.

नागमती (f. von नागमत् und dieses von 1. नाग) f. *Ocimum sanctum* L. NIGH. Pr.

नागमय (von 1. नाग) adj. f. ई aus —, in Elephanten bestehend: माया HARIV. 9379.

नागमल्ल (1. नाग + मल्ल) m. der Athlet unter den Elephanten, Bein. Airāvata's ÇABDĀK. im ÇKDn.

नागमातृ (1. नाग + मा^०) f. 1) die Mutter der Schlangendämonen Bein. der Surasā R. 5, 6, 2. — 2) Bein. der Göttin Manasā ÇABDĀK. im ÇKDn.; vgl. नागभगिनी. — 3) rother Arsenik H. 1060.

नागमार (1. नाग + मार) m. eine best. Gemüsepflanze TRĪK. 2, 4, 33.

नागमुद्र (1. नाग + मुद्र) m. N. pr. eines buddh. Sthavira, = नागसेन SCHIEFNER, Lebensb. 322 (92).

नागम्मा f. N. pr. einer Dichterin Verz. d. Oxf. H. 124, a.

नागयष्टि (1. नाग + यष्टि) f. *Pegel* MED. n. 185. HĪM. 232. ÇĀTĪDR. im

ÇKDn. Nach WILS. auch नागयष्टिका.

नागर (von नगर) 1) adj. a) städtisch, zur Stadt gehörig; m. Städter VOP. 7, 15. AK. 3, 4, 32, 142. H. an. 3, 566. fg. MED. r. 173. जना: MBH. 1, 5682. DAÇAK. in BRNF. Chr. 190, 8. ०स्त्रिय: R. GORR. 2, 45, 31. ब्राह्मण P. 4, 2, 128. Sch. subst. HARIV. 6271. R. 1, 17, 34. 2, 36, 5. 3, 2, 2. 6, 113, 18. 45. ÇĀNTIC. 4, 19. MEGH. 26 (nach einigen Erklärern = विदग्ध). VARĀH. BĀH. S. 16, 13. 42 (43), 28. VER. in LA. 29, 6. adj. zur Stadt in Beziehung stehend, die Stadt betreffend: धनुर्वेदस्य सूत्रं वै यत्सूत्रं च नागम् MBH. 2, 256. in der Stadt gesprochen: अथर्वश (daneben उपनागर) Verz. d. Oxf. H. 181, a, No. 412. नागरी Bez. eines besonderen Schriftcharakters COLEBR. Misc. Ess. II, 27, N. ناکری und اردناکری (अर्धनागरी) ALBYROUNY bei REINAUD, Mém. sur l'Inde 298; vgl. देवनागरी. — b) = पौर als Bez. eines kriegführenden Fürsten unter gewissen Umständen, im Gegens. zu यायिन् oder जिगमिषु. zu आक्रन्द, पार्श्व्याह, सार. ०नृपति VARĀH. BĀH. S. 35, 2. übertragen auf feindlich einander gegenüberstehende Planeten: नागरयायिपक्षा: 17, 9; vgl. नागरक. — c) gewandt, geschickt, gerieben, fein (विदग्ध) TRĪK. 3, 1, 5. MED. नागरवत्या शास्त्रियैनाम् ÇĀK. Ch. 94, 10. f. ई subst. von einem Frauenzimmer UDDHAVADŪTA 16 in HAR. Anth. 331. नागर zur Erkl. von कोटार H. an. 3, 546. MED. r. 145. — d) schlecht, gemein. — e) namenlos ÇABDĀTHAK. bei WILS. — 2) m. a) des Mannes Bruder (देवर) TRĪK. 2, 6, 8. — b) = नागरङ्ग Orange ÇABDĀK. im ÇKDn. — c) Vorleser (lecturer). — d) denial of knowledge. — e) Beschwerde, Mühseligkeit. — f) das Verlangen nach der endlichen Erlösung ÇABDĀTHAK. bei WILS. — 3) f. ई eine Euphorbia (सुक्ती) ÇABDĀK. im ÇKDn. — 4) n. a) getrockneter Ingwer AK. 2, 9, 38. H. 420. H. an. MED. RATNAM. 92. Suçr. 1, 161, 2. 7. 166, 19. 217, 15. 2, 503, 1. — b) die Wurzel von *Cyperus pertenuis* Roxb. AK. 3, 4, 35, 190. H. an. MED. — c) eine Art coitus VIÇVA im ÇKDn. — Vgl. केलिनागर. नागरक (wie eben) 1) adj. a) in der Stadt wohnend, subst. Städter im Gegens. zu आरण्यक Z. d. d. m. G. 7, 310, N. 1. — b) = नागर 1, b; von Planeten VARĀH. BĀH. S. 33, 22. — c) geschickt, gewandt (in gutem und schlechten Sinne, कुत्सनप्रावीण्ययोः) P. 4, 2, 128. चौर, चित्रलेखक Schol. Daher bei WILS. m. Dieb; Maler. — 2) m. Stadthaupt, Polizeimeister ÇĀK. 73, 1, v. l. für नागरिक. — 3) wohl n. getrockneter Ingwer (vgl. नागर) Suçr. 1, 161, 9.

नागरक्त (1. नाग + रक्त) n. Mennig H. 1061.

नागरघन (ना^० + घन) m. = नागरमुस्ता RĪĀN. im ÇKDn.

नागरङ्ग m. Orangenbaum AK. 2, 4, 3, 18. TRĪK. 3, 3, 153. H. 1143. Auch नागरङ्गक m. TRĪK. 2, 4, 11. — Scheinbar zusammengesetzt und नाग + रङ्ग, aber wohl ein Fremdwort; vgl. RORDIGRA und POTT in Z. f. d. K. d. M. VII, 114. fgg. Vgl. नारङ्ग.

नागरट्ट TROYER's Lesart für नागवट्ट RĪĀN-TAR. 8, 1137 (1144 Tr.)

नागरमर्दि m. patron. von नागरमर्दिन् gaṇa बाह्वादि zu P. 4, 1, 96.

नागरमुस्ता (ना^० + मु^०) f. eine *Cyperus*-Art RĪĀN. im ÇKDn.

नागराज् (1. नाग + राज्) m. Schlangenkönig MĀK. P. 23, 24.

नागराज (1. नाग + राज) m. 1) dass. N. 14, 25. 20, 28. KATHĀS. 22, 209. SOM. NAL. 113. HIOUEN-TSANG I, 235. अथस्ताम्रगाराजाय (d. i. शेषाय) सोमयोर्धं दिशे देदा HARIV. 14337. — 2) ein König unter den Elephan-